

Clypevs Theologiæ Thomisticæ

Continens Tractatus de erroribus Pelagianorum, de Gratia, de
Iustificatione & Merito, de Virtutibus Theologicis, & quatuor Cardinalibus,
ac de ineffabili mysterio Incarnationis

Gonet, Jean-Baptiste

Parisiis, 1669

Disputatio proœmialis, contra Hæreticorum & Iudæorum errores,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77342](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77342)

DISPUTATIO PROOEMIALIS

Contra Hæreticorum & Iudeorum errores.

PRIVSQVAM difficultates Theologicas, quæ in hoc Tractatu frequentissimæ & celeberrimæ sunt, aggrediamur, & cum Doctoribus Catholicis disputemus, hanc disputationem in ipsius limine, ut cæteris præambulam instituiamus, ut Hæreticorum & Iudeorum confutatis erroribus, fidei veritas circa Incarnationis mysterium, clarius eluceat, & firmitus stabiliatur.

ARTICVLVS PRIMVS.

Declaratur breuiter, quid Incarnationis nomine significetur.

Incarnationis nomine significatur unio humanitatis & diuinitatis in una Christi persona, licet enim humanitas ex carne componatur & spiritu, non incongruè tamen nomine carnis, assumptio humanitatis ad Verbum exprimitur. Primo, quia hoc fundamentum habet in frequenti usu Scripturæ Sacræ, in qua nomine carnis totus homo significari solet, accepta parte pro toto, ut Genes. 6. *Omnis caro corrumperat viam suam.* Id est omnis homo, prauis & corruptis erat moribus. Luca 3. *Videbit omnis caro salutare Dei:* Et ad Roman. 3. *In operibus legis non iustificabitur omnis caro.* Hoc est nullus homo per solam legem Moysis, saluus fieri potest, sine Christo. Secundo, ad ostendendam veritatem Incarnationis, contra Manichæos, negantes Verbum Divinum, veram carnem assumpsisse. Tertiò, ad demonstrandam magnitudinem charitatis Dei erga homines, qui adeo se humiliavit & exinanivit, ut tam vilem & abjectam carnis naturam, ad illos redimendos assumpsit. Propter quod hoc mysterium Paulus 1. ad Timoth. 3. dicit, *Magnum esse pietatis sacramentum, quod manifestatum est in carne.* Hanc rationem Theophylactus, relatus à D. Thoma in Catena aurea, his verbis expressit: *Evangelista volens ostendere mirabilem Dei condescensum, carnem commemorat, ut illius admiremur misericordiam, quoniam propter nostram salutem, quod omnino remotum est, & distans ab illius natura, assumpsit, scilicet carnem, anima namque habet aliquam propinquitatem ad Deum.* Quarto, sub hoc nomine, aliud mirabile insinuat; nempe Deum infirmitates nostras & imbecillitates, quæ voce carnis significari solent, assumpsisse, ut homini, qui peccando spiritum amiserat, & carnalis factus erat, Verbum caro factum, eundem spiritum restitueret, ipsamque de carnali in spirituale transformaret. Unde Apostolus ad Hebræos 5. de Christo loquens ait: *Qui in diebus carnis suæ, preces, supplicationesque offerens, exauditus est.* Id est in diebus mortalitatis & passibilitatis suæ. Denique, quoniam vera caro animam in se complectitur, cum carnem vivam, animatam esse necesse sit,

Tom. I F.

A iacarnationis nomine, convenienter totius humanitatis assumptio significata est. Veruntamen nomen carnis, ab aliquo in deteriorem partem sumeretur, Ecclesia quæ de Filio Dei in Symbolo dicit, *Et incarnatus est*, statim subdit, *Et homo factus est*; & Sancti Patres, licet frequenter vocent hoc mysterium *Incarnationem*, interdum tamen aliis illud nominibus insigniunt; Damascenus enim lib. 1. de fide cap. 3. & lib. 3. cap. 6. ipsum *ἁνθρωπίνην*, id est inhumanationem, vocat; Hilarius verò in Prologum Psalmorum, *corporationem*, seu *incorporationem* appellat: quæ voce usus est etiam Tertullianus libro de carne Christi, circa principium.

ARTICVLVS II.

Varij Hæreticorum errores, circa Incarnationis mysterium, breuiter referuntur, ac refelluntur.

CVM Incarnationis mysterium sit præcipuum nostræ religionis fundamentum, ejusque cognitio, medium ad obtinendum salutem necessarium, ut in Tractatu de fide ostensum est, non mirum, si diabolus, variis Hæreticorum erroribus, ejus veritatem, aut penitus destruere, aut adulterare & corrumpere, vel saltem aliqua ex parte diminueret & obscurare tentaverit. Unde Fulgentius lib. 1. ad Trasimundum cap. 4. *Certum est (inquit) penè omnes heretica prauitatis errores, hinc quibusdam multipliciter subrepisse, dum magnum pietatis sacramentum, quod manifestatum est in carne, iustificatum est spiritu, apparuit Angelis, predicatum est gentibus, creditum est in hoc mundo, assumptum est in gloria, nonnulli aut non sicut est credunt, aut omnino non credunt; & ille lapis qui ab edificantibus reprobatus, in caput factus est anguli, quibusdam prava credulitatis cœcitate possessis, lapis offensionis & petra scandalis efficitur.*

Hanc errorum contra hujus mysterij veritatem pugnantium multipliciter, eleganter descripsit Leo Papa serm. 8. de Nativitate, his verbis: *Omnium ferè falsa credentium opinionibus, quæ etiam Sancti Spiritus negationem prouunt, retractatis, neminem penè deviasse cognoscimus, nisi qui duarum in Christo naturarum veritatem sub unius persona confessione non credit. Alij etenim Domino solam humanitatem, alij solam adscribere deitatem. Alij veram quidem in ipso diuinitatem, sed carnem dixerunt fuisse simulatam. Alij professi sunt veram eum suscepisse carnem, sed Dei Patris non habuisse naturam, & deitati ejus, quæ erant humana substantia deputantes, majorem sibi Deum, minoremque finxerunt; cum gradus in diuinitate esse non possit. Quoniam quidquid Deo minus est, Deus non est. Alij cognoscentes Patris & Filij nullam esse di-*

Ddd ij

stantiam, quia non poterunt unitatem deitatis intelligere, nisi in unitate persona, eundem asseruerunt esse Patrem quem Filium, & nasci, & nutrir, pati & mori, sepeliri & resurgere, ad eundem pertinere, qui per omnia & hominis personam impleret & Verbi. Quidam putaverunt Dominum Iesum Christum non nostra substantia corpus habuisse, sed ab elementis superioribus ac subtilioribus sumptum. Quidam autem estimaverunt in carne Christi humanam animam non habitasse, nec fuisse; sed partes animae ipsam Verbi implese deitatem. Quorum impudentia in hoc transit, ut animam quidem fuisse in Domino faterentur, sed eandem dicerent mente caruisse, quia sufficeret homini sua deitas ad omnia rationis officia. Postremo iidem asserere praesumpserunt, partem quandam Verbi in carnem fuisse conversam; ut in unius dogmatis varietate multiplici, non carnis tantum, animaeque natura, sed etiam ipsius Verbi solveretur essentia.

Varios hos ac multiplices circa mysterium Incarnationis errores, cum D. Thoma in caput primum Matthaei, ad tres classes revocari posse existimo. Prima est errantium circa divinitatem Christi; secunda errantium circa ejus humanitatem; tertia eorum qui circa ipsam utriusque naturae unionem erraverunt.

Ad primam classem pertinent Ebion, Cherintus, Paulus Samozatenus, Photinus, & alij, qui in Christo solum naturam humanam confitebantur: divinitatem verò, non per naturam, sed per quandam excellentem divinae gloriae participationem, quam per opera meruerat, in eo fuisse confingebant.

Contra hunc errorem militant in primis varia Scripturae testimonia, quibus Christus verus Deus, verusque ac unigenitus Dei Filius asseritur: 1. Joan. 5. *Simus in vero filio ejus: hic est verus Deus, & vita aeterna.* Ad Roman. 9. *Ex quibus (scilicet Patriarchis) Christus est secundum carnem, qui est super omnia Deus benedictus in saecula.* Joan. 3. *Unigenitus filius qui est in sinu Patris, ipse enarravit.* Item ad Hebraeos 1. dicitur filius Dei naturalis, & Angeli, licet sint filij adoptivi, tamen ejus respectu dicuntur servi & ministri. Denique Christus ipse aperte proficitur alià se constare naturā, quam humanā quam prae se ferebat: sic enim ait Joan. 6. *Ego sum panis vivus qui de caelo descendi; nullo autem modo potest dici de caelo descendisse natura humana, quae nunquam in caelo fuerat.* Et Joan. 8. *Antequam Abraham fieret, ego sum:* non utique secundum naturam humanam, in qua triginta quatuor annos nondum expleverat, sed secundum divinam, quae est ab aeterno, & antequam mundus fieret. Demum Christus ait Joannis 10. *Ego & Pater unum sumus,* quod Judaei ipsi intellexerunt deum de unitate naturae divinae.

Præterea, ut dicitur D. Thomas opusc. 2. quod Compendium Theologiae inscribit cap. 202. dicitur Joan. 1. *In principio erat Verbum, & postea subditur, Verbum caro factum est:* Verbum ergo quod erat in principio apud Deum, carnem assumpsit, non autem homo, qui ante non fuerat, per gratiam adoptionis deificatus est. Item Dominus dicit Joan. 6. *descendi de caelo, non ut faciam voluntatem meam, sed ejus qui misit me.* Secundum autem Photini errorem, non conveniet Christo descendisse, sed solum ascendisse, cum tamen Apostolus dicat ad Ephes. 4. *Quod autem ascendis, quid est nisi quia & desc-*

A cendit primum in inferiores partes terrae? Ex quo manifestè datur intelligi, quod in Christo non haberet locum ascensio, nisi descensio praecessisset.

Simili discursu utitur 4. contra Gent. cap. 28. ubi eundem Photini errorem impugnans, sic ait: Non enim secundum positionem hujusmodi Deus carnem assumpsisset ut fieret homo, sed magis homo carnalis, Deus factus fuisset; & sic non verum esset quod Joannes dicit, *Verbum caro factum est;* sed magis è converso caro Verbum facta fuisset. Similiter etiam non convenient Dei Filio exinanitio aut descensio, sed magis homini glorificatio & ascensio; & sic non verum esset quod Apostolus dicit: *Qui cum in forma Dei esset, exinavit semetipsum, formam servi accipiens.*

Ad secundam classem pertinet in primis error Manichaeorum, qui cum existimarent omnem creaturam corpoream à diabolo fuisse creatam, nec fuisse conveniens, ut Dei Filius, diaboli creaturam assumeret, dicebant Christum non habuisse veram carnem, sed phantasticam tantum; subindeque omnia quae in Evangelio de Christo narrantur, ad humanam naturam pertinentia, in phantasia, & non in veritate facta fuisse asserbant, ipsumque proinde non esse verè, sed apparenter tantum natum de Virgine, circumcisum, crucifixum, mortuum, &c. quod est totam Evangelij veritatem destruere, ut notat Sanctus Thomas cap. 207. opusculi citati. Deinde, ut idem S. Doctor ibidem dicitur, Christus de se dicit, *In hoc natus sum, & ad hoc veni in mundum, ut testimonium perhibeam veritati.* Non fuisset autem veritatis testis, sed magis falsitatis, si in se demonstrasset quod non erat. Unde idem Salvator susceptionem phantastici corporis, à mentibus Discipulorum remove voluit, Matth. 14. ubi Discipulis videntibus eum supra mare ambulantes, & ad ejus, ut phantasmatis aspectum exclamantibus, dixit: *Habete fiduciam, ego sum, nolite timere;* & Luca ultimo, ubi, etiam illis conturbatis & contreritis, ac existimantibus se spiritum videre, ait: *Palpate & videte, quia spiritus carnis & ossa non habet, sicut me videtis habere.*

D Secundo ad hunc ordinem pertinet error Valentini, qui licet verum corpus Christum habuisse confiteretur, dicebat tamen eum carnem non assumpsisse de Virgine, sed attulisse corpus de caelo formatum, quod transivit per Virginem, nihil ex ea accipiens, sicut aqua transit per canalem. Quod manifestè Scripturae repugnat, Paulus enim ad Roman. 1. de Christo ait, *Factus est ei ex semine David, secundum carnem.* Et ad Galat. 4. *Deus misit filium suum, factum ex muliere.* Non posset autem dici factus, vel natus de Virgine, si solum per eam sicut per fistulam transiisset, nihil ex ea assumens: Ex ea igitur corpus assumpsit, non verò de caelo formatum attulit. Unde quando idem **E** Apostolus 1. ad Corinth. 15. ait: *Primus homo de terra terrenus, secundus homo de caelo caelestis,* intelligit secundum divinitatē, quae dicitur specialiter esse in caelo, quod in caelo Deus se manifestet, ut explicat S. Thomas opusculo citato cap. 208.

Tertiò ad eandem classem reducendus est error Arrij, qui ut refert idem S. Doctor ibidè cap. 104. & 4. contra Gent. cap. 32. docuit quod Christus Dominus non habuit animam humanam nostrae similem, sed Verbum ei fuerit pro anima, atque ita quod solum carnem assumpsit. Qui error facile refellitur, tum quia, cum Verbum Divinum sit

Deus, non potest esse forma corporis; tum etiam, quia cum Christus sit verus homo, debet integram naturam humanam habere; unde cum illa non solum corpore, sed etiam animâ constet, Christus non solum corpus, sed etiam animam rationalem nostræ similem habuit. Addit S. Doctor locis citatis, quod de Christi anima plura dicuntur in Scriptura, quæ non possunt Verbo Divino competere: dicitur enim Matth. 26. *Tristis est anima mea usque ad mortem*, & Joan. 12. *Nunc anima mea turbata est*. Tristitia verò & timor, sunt passiones animæ sentientis, & Verbo Divino convenire nequeunt; tum quia ex Scriptura est verus Deus, tum etiam, quia Arius ipse, qui ipsum non Deum, sed creaturam esse profitebatur, dicebat tamen illum in beatitudine, & omni perfectione superiorem esse omni spiritui creato.

Quartò ad eundem ordinem pertinet error Appollinaris, qui referente D. Thomâ in prædicto opusculo, cap. 205. coactus quidem fuit vi testimoniorum quæ citavimus, admittere naturam humanam esse in Christo, at negavit esse mentem humanam, sed Verbum Divinum voluit esse mentem Christi unicam. Qui etiam error facile convellitur: Primò quia cum in Christo sit duplex natura, divina & humana, debent esse gemina in illo, quæ utrique ex illis naturis seorsim sumptis conveniunt, subindeque duplex intellectus: unus divinus & increatus, alter humanus & creatus. Secundò, quia fuisset contra finem Incarnationis, si Verbum Divinum partem intellectivam hominis non assumpsisset: nam finis Incarnationis est reparatio humanæ naturæ, quæ principalitè incipit reparari quantum ad intellectivam partem, quæ particeps peccati esse potest. Tertiò, quia Christus in Scriptura dicitur orasse & admiratus fuisse: oratio autem cum sit inferioris ad superiorem, divinitati tribui non potest, sicut nec admiratio, quæ ignorantiam includit vel supponit. Unde rectè concludit S. Doctor, quod sicut pavor & tristitia cogunt nos ponere animam sensitivam in Christo, sic oratio & admiratio, nos inducunt & cogunt, in illo admittere mentem seu partem intellectivam humanam, cuius est admirari & orare.

Similis præcedenti fuit error Monothelitarum, qui in Christo non nisi unicam voluntatem voluerunt agnoscere; unde similibus argumentis confutandus est. Addi etiam potest, quod Christus aperte profiteretur in Scriptura, in se esse voluntatem aliquam, à voluntate Patris diversam: ait enim Lucæ 22. *alloquentes Patrem: Non mea voluntas sed tua fiat*. Et Joan. 6. *Descendi de cælo, non ut faciam voluntatem meam, sed voluntatem ejus qui misit me*. At secundum divinitatem una est voluntas Filij Dei, & Patris: Ergo Christus, præter voluntatem divinam, habuit humanam, subindeque in ipso fuit gemina voluntas, sicut & duplex natura.

Ad tertiam classem eorum, qui circa divinam & humanam naturam unionem erraverunt, pertinet in primis error Appollinaris, qui ut referunt D. Augustinus in lib. de hæresibus, num. 55. & D. Thomas 4. contra Gent. cap. 31. dixit Incarnationem fuisse factam, non per assumptionem humanitatis ad Verbum, sed per conversionem Verbi Divini in carnem; occasionem hujus erroris sumens ex eo quod dicitur Joan. 1. *Verbum caro factum est*, quod sic intelligendum putavit, quasi ipsum Verbum sit conversum in carnem; sicut & intelligitur illud quod legitur Joan. 2. *Vi gustavit archiriclynus aquam vinum factam*, quod eâ ratione dicitur, quia conversa est aqua in vinum.

Hujus erroris impossibilitas, seu potius demerita, patet: Tum ex eo quod Verbum Divinum, cum sit Deus, & ens increatum, indefectibile & intransmutabile, in aliud converti non potest. Tum etiam, quia si conversum fuisset Verbum in hominem, quemadmodum lignum in ignem, aqua in vinum, aut virga Moysis in draconem, sequeretur quod Christus, qui esset terminus illius conversionis Dei in hominem, non esset Deus: quemadmodum aqua conversa in vinum, non est aqua, sed vinum, & sicut facta conversione virga Moysis in serpentem, non erat amplius virga, sed tantum serpens. At quod Christus, facta Incarnatione, permaneat Deus, asserit passim Scriptura, quæ ipsum Deum simul & hominem appellat, locis supra citatis, & Apostolus ad Hæbræos 13. ait: *Iesus Christus heri, & hodie, ipse & in sæcula*; id est, Christus est idem qui fuit Deus & homo, & permanet in æternum. Hunc Appollinaris errorem rejicit Athanasius in Symbolo, ubi ait, quod Christus est unus, *non conversione divinitatis in carnem, sed assumptione humanitatis in Deum*.

Ad eandem classem pertinet error aliorum Hæreticorum, qui dicebant in Incarnatione humanam naturam per assumptionem Verbi fuisse consumptam, ac in divinam transmutatam: qui error, cum sit similis præcedenti, similibus rationibus confutandus est.

Ad illum etiam ordinem spectat error Nestorij, qui cum videret Christum in Scriptura verum Dei filium, & hominem esse sæpe asseri, nec fateri vellet eundem esse hominem & Deum, seu divinam & humanam naturam, in unam coaluisse personam, blasphemavit, sub hoc nomine Jesu Christi, duas intelligendo personas; alteram filium Dei ante sæcula à Patre genitum; alteram filium Virginis, in sæculo natum. Dicebat tamen in hoc filio Virginis representari filium Dei, & filium Dei in filio Virginis operari, & affectu summo, non verò unitate personali, duas illas personas inter se coherere, ideòque filium Virginis, nuncupatoriè, & denominatione extrinsecâ, Deum appellari, non quod re vera Deus esset, sed tantum quod Deum representaret, aut Deus in eo per affectum, vel operationem, ut in suo templo habitaret.

Prima pars hujus erroris rejicitur in Concilio Ephesino, contra Nestorium coacto, parte primâ cap. 4. paginâ 62. ubi sic dicitur: *Porro arbitrari hanc vocem Christus, seorsim huic, seorsim illi, id est filio Dei, & filio Virginis, in duas personas inter se coactis, convenire, stultum est, imò & impium & blasphemum: unus enim est Dominus Iesus Christus, non divisus, neque dissectus, juxta Paulum 1. ad Corinth. 1. Nunquid divisus est Christus?* Secunda verò pars damnatur in 5. Synodo Generali, actione ultimâ, can. 4. his verbis: *Si quis dixerit Deum & hominem, tantum secundum representationem, aut habitudinem honoris, vel operationis, vel affectus, unum esse, & non secundum hypostasim, id est unitatem personæ, anathema sit*. Hunc etiam errorem fusè & lato calamo impugnât S. Thomas 4. contra Gentes cap. 34. varijs rationibus, quæ ibidem videri poterunt.

Ad eandem classem reducitur error Eutichetis, qui ut unitatem personæ contra Nestorium servaret in Christo, dixit in illo esse etiam solum unam naturam: ita quod quamvis ante unionem essent duæ naturæ distinctæ, divina & humana, in unionem tamen coierunt in unam naturam, & sic dicebat Christi personam ex duabus

naturis esse, non autem in naturis subsistere. Qui error à Concilio Calcedonensi damnatus est: nam in Symbolo fidei sic habetur: *Confitemur in novissimis diebus, Filium Dei unigenitum in duabus naturis inconfuse, immutabiliter, indivise, inseparabiliter agnoscendam, nunquam sublatam differentiâ naturarum, propter unionem.* Et Athanasius in Symbolo dicit quod Christus est unus, non confusione substantiæ, sed unitate personæ.

35. Ex his ergo patet, fidem Catholicam agnoscere in Christo divinam simul & humanam naturam, in eadem Verbi Divini persona intimè conjunctas, & indissolubili fœdere copulatas. Unde Leo Papa serm. 7. de Nativitate Domini, ait: *Verum esse hujus mysterij adorantem, qui nec de Incarnatione Domini aliquid falsum, nec de Deitate aliquid sentit indignum: parvis enim periculi malum est, si illi aut natura nostra veritas, aut paternæ gloria negetur aequalitas.*

ARTICULVS III.

Inde eorum error existimantium Messiam nondum venisse, testimoniis veteris testamenti confutatur.

36. **M**essiam promissum jam venisse, nullus qui Christiano nomine gloriatur, quantumvis hæreticus, negare potest; tum quia hoc potissimum differt Christiana fides, à Judæorum perfidia: tum etiam quia Christus disertis verbis id affirmavit, Joan. 4. Cum enim Samaritana dixisset, *Scio quia Messias venit qui dicitur Christus;* dixit ei Iesus: *Ego sum qui loquor tecum.* Et hanc veritatem inter alias confessus est Petrus, Matth. 16. illis verbis: *Tu es Christus Filius Dei vivi,* & Martha Joan. 11. dicens: *Tu es Christus Filius Dei vivi, qui in hunc mundum venisti.* Itaque solùm contra Judæos, ex veteri Testamento, quod ipsi duntaxat admittunt, hæc veritas breviter hic demonstranda est.

37. Licet autem in hujus rei confirmationem, plura proferri possint veteris testamenti testimonia, duo tamen, quæ sunt famosiora & illustriora, sufficient. Primum habetur Genes. 49. ubi Patriarcha Jacob moriturus, & filiis suis benedicens, spiritu prophetico dixit Judæ, adventum Messie prædicans: *Non auferetur sceptrum de Juda, & dux de femore ejus, donec veniat qui mittendus est, & ipse erit expectatio Gentium.* Ubi sermonem esse de Messia, patet ex verbo Hebraico *Siloh*, quod interpretatur missus, seu mittendus, sicut de piscina Siloë dicitur Joan. 9. hoc enim nomen propriè convenit Messie, qui antonomastice missus, seu mittendus dicitur; unde Paraphrastes Caldaicus, magnæ apud Hebræos auctoritatis, pro *Siloh*, Messie nomen habet, sic enim legit: *Non auferetur Sceptrum de Juda &c. donec veniat Rex Messias.* Constat etiam ex his quæ sequuntur, *Et ipse erit expectatio Gentium,* sive ut habet Olearius: *Et erit illi obedientia populorum:* hæc enim verba, neque ad Sathem, qui non fuit de Tribu Juda, sed de Tribu Benjamin, neque ad Davidem, Salomonem, vel Jeroboam, aut alium ex Regibus Israël, adaptari possunt, cum nullus ex illis fuerit expectatio Gentium, aut illi data sit obedientia à Gentibus; sed soli Messie, de quo dicitur Isaïa 11. *Radix Jesse qui stat in signum populorum, ipsum gentes deprecabuntur.* Duo ergo in hac prophetia Jacob prædicantur,

A primum est, fore ut Judas, quem singulariter Jacob alloquebatur, regnaret in suis posteris, quod in Davide & successoribus ejus impletum est: Secundum, quod deinceps non deficeret Rex & Dux de femore ejus: id est quod nullus deinceps esset Rex aut Dux, qui non esset de prognatis ejus, donec veniret Messias. Quæ prophetia ut vera sit, necesse est jam venisse Messiam, cum neminem jamdiu de Judæ prognatis regnare, aut Ducem esse, & regnum Juda penitus esse extinctum, manifestum sit.

Gravis tamen difficultas est, quomodo regia potestas, in Judæ prognatis, à Davide usque ad Christi adventum, quem Messiam esse contendimus, semper manserit. Ratio dubitandi est primo, quia post Jechoniam cessaverunt Reges in Judæa, ut patet ex Jeremias 22. ubi de Jechonia dicitur: *Scribe virum istum sterilem. . . nec enim de semine ejus vir qui sedeat super solium David, & potestatem habeat ultra in Juda.* Secundo, quia Machabæi annis 165. regnarunt: illi autem, cum essent Sacerdotes, non erant prognati ex Juda, sed ex Levi: Ergo regia potestas, jamdiu ante Christi adventum, à stirpe Judæ defecerat.

Ad primum respondetur, quod licet in Jechonia defecerit filius, qui federit super solium David, titulo & majestate Regis, non tamen qui federit ut Princeps, seu Dux; constat enim quod Zorobabel, & deinceps ejus successores, debebant ex Jechonia, ut dicitur Matthæi 1. & primi Paralip. 3. Fuit verò Zorobabel Dux in Juda, ut dicitur Aggæi 1. Prophetia autem Jacob non restringitur ad titulum Regis, sed etiam Ducis, dicitur enim: *Non auferetur sceptrum de Juda, Et Dux de femore ejus, donec veniat qui mittendus est.*

Ad secundum quod difficilius est, respondent aliqui Scripturæ Interpretes, quod quādo in prædicta prophetia dicitur: *Non auferetur sceptrum de Juda,* per Juda non debet intelligi sola Tribus Juda, sed tota gens Judaica: unde ad veritatem illius, sufficere dicunt, quod aliquis Hebræorum (sive ille fuerit ex Tribu Juda, sive ex Tribu Levi, aut quacunque alia) à Davide usque ad Herodem alienigenam, & adventum Christi, sceptrum seu principatum Judæorum tenuerit.

Sed hæc responsio aliis displicet, & merito, hæc enim verba, *Non auferetur sceptrum de Juda &c.* ad illum singulariter dirigebantur, ut patet ex verbis immediate præcedentibus, *Juda te laudabunt fratres tui. . . . adorabunt te filij Patris tui,* & ex aliis immediate sequentibus, *Ligans ad vineam pullum suum &c.* quæ dicta sunt ob fertilitatem terræ Chanaan, quæ Tribui Juda sorte obvenit: Ergo cum prima & extrema verba prophetiæ, pertineant ad Judam singulariter, absurdum est existimare, media non ad eundem, sed ad universum populum Judaicum pertinere. Addo quod, quando Jacob filiis suis sigillatim benedicebat, dicebat unicuique propria, nec quod erat unius Tribus, ad aliam transferebat, unde

Melius respondetur cum D. Hieronymo in cap. 1. Sophoniæ, quem sequuntur Lyranus, Abulensis, Baronius, & plures alij, Machabæos fuisse progenitos ex Juda, ex parte matris, licet ex parte patris essent prognati ex Levi: quamvis enim alij non possent jungi matrimonio, nisi contribulis suis, licebat tamen Tribui Judæ, & Tribui Levi, propter nobilitatem, mutua inire connubia, ut testatur Philo Judæus libro 2. de monarchia, non longè ante finem, & colligitur ex Scriptura:

nam Exodi 6. dicitur Aaronem, primum Summum Pontificem, duxisse in matrimonium Elizabetham, filiam Aminadab, Principis Tribus Judæ, & 2. Paralip. 22. Josiadam Pontificem junxisse sibi matrimonio Josabeth, filiam Regis Juda. Et Lucæ 1. Elizabeth, quæ erat de filiabus Aaron, dicitur cognata Mariæ, quæ erat ex Tribu Juda, sicut & Joseph vir ejus; unde juxta hanc solutionem, patet quod à tempore David, usque ad Herodem, & adventum Christi, fuerunt Reges vel Duces ex Tribu Juda, ex materno saltem genere, quod sufficit ad salvandam prædictam prophetiam Patriarchæ Jacob, *Non auferetur sceptrum de Juda, & Dux de femore ejus, donec veniat qui mittendus est.*

Dices, Si sufficit maternum genus, seu linea feminina, ut dicatur non cessasse sceptrum in Juda, non verificabitur defecisse sceptrum tempore Christi: Herodes enim duxit uxorem Mariam-nem, nepem Hircani Pontificis, quæ erat legitima hæres regni, & ex illa natus est Aristobulus, ex quo Herodes Agrippa, qui regnavit apud Judæos tanquam legitimus Rex, post mortem Christi, ut habetur Actor. 12. & 26. Ergo hac interpretatio legitima non est.

Respondeo quod licet Herodes duxerit uxorem Mariam-nem, quæ erat legitima hæres regni, ipsi tamen personæ Herodis, collatum est regnum Judææ, non uxori ejus, primò quidem ex Senatusconsulto, & beneficio Cæsaris Augusti, deinde ex populi consensu, qui acceptavit illum in Regem, eique juramentum præstitit, ut refert Josephus lib. 17. antiquit. cap. 3. ubi etiam narrat, hac de causa animadvertisse Herodem in quosdam Phariseos, qui ipsi obedire, & juramentum præstare recusarunt. Similiter, quod Herodes Agrippa qui per lineam maternam (ex parte scilicet Mariam-næ quæ ejus avia erat) descendebat ex Tribu Juda, post mortem & ascensionem Christi, in Judæa regnavit, non obest veritati Prophetiæ Jacob: nam semel ablato scepro à Tribu Juda, ut factum est in primo Herode, jam adimpleta erat propheta illa, quæ solum dicebat, quod non auferretur sceptrum de Juda, quoadusque Messias veniret: quod verò semel ablatum, iterum non rediret ad Tribum Juda, ad talem prophetiam non pertinebat.

Aliud testimonium habetur Danieli 9. ubi Angelus Gabriel, ipsum Daniëlem instruit de tempore adventus Christi, dicens: *Septuaginta Hebdomades abbreviate sunt super populum tuum, & super urbem sanctam tuam, ut consummetur prævaricatio, & finem accipiat peccatum, & deleatur iniquitas, & adducatur justitia sempiterna, & impleatur visio & prophetia, & ungatur Sanctus Sanctorum.* Deinde subdit Angelus, occidendum esse Christum, & negandum à suo populo, & desolandum esse civitatem Jerusalem, ultimâ desolatione. In qua prophetia, in primis certum est, sermonem esse de vero Messia: nominatur enim Christus, Sanctus Sanctorum, & subditur, quod per ipsum delendum est peccatum, & prophetiæ adimplendæ: quæ omnia soli vero Messie convenire, manifestum est. Nec obest quod obijciunt Judæi, Daniëlem non postulasse revelati sibi adventum Messie, sed temporalem Judæorum liberationem: nam præterquam quod Deus solet interdum plus concedere quàm rogetur, satis verisimile est, Daniëlem non tantum temporalem populi libertatem, sed multò magis spirituales, futuram per Messiam, desiderasse, quod satis

A indicavit Angelus dicens: *Ego veni ut indicarem tibi, quia vir desideriorum es.*

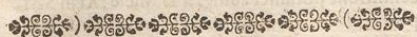
Deinde certum est, Gabriëlem Hebraicè Daniëli Hebræo loquentem, sine dubio hebdomadas sumplisse aliquo sensu quo solebant accipi ab Hebræis, & quo sumebantur alibi in Scriptura; alioqui nihil certi ex hac temporis revelatione & definitione potuisset colligi à Daniële: At in Scriptura, duobus tantum modis sumi solet hebdomada, primò pro spatio septem dierum, ut Levitici 23. *Numerabis septem hebdomadas plenas, usque ad alteram diem expletionis hebdomadae septime, id est quinquaginta dies: secundò, pro tempore septem annorum, & hoc modo usurpatur Levitici 25. Numerabis quoque tibi septem hebdomadas annorum, id est septies septem, quæ simul faciunt quadraginta novem.* Debent ergo hebdomadæ Daniëli revelatæ, altero ex his duobus modis accipi, nempe pro septimanis dierum, vel annorum: quocunque autem ex his modis accipiantur, manifestum est illas jampridem elapsas esse, ac impletam Daniëlis prophetiam, subindeque Messiam à multis sæculis venisse: nam septuaginta hebdomadæ dierum, vix unum annum & dimidium conficiunt; septuaginta verò hebdomadæ annorum, efficiunt solum annos 490. quod annorum intervallum reperitur fluxisse, à tempore quo loquebatur Angelus Daniëli, usque ad Christum Dominum. Verum quia sunt variae explanationes & controversiæ circa initium ac terminum temporis, quo inchoandus, & in quo finiendus est talium hebdomadum numerus, & in his immorari, nec vacat, nec expedit, independenter ab ea varietate explanationum, & opinionum, ostendo breviter, ex tali prophetia aptè colligi, jam à multis sæculis venisse Messiam: nam Angelus, post verba suprâ relata, subdit, quod ille Sanctus Sanctorum Christus occidetur, & non erit populus ejus qui eum negaturus est, & quod in pœnam hujus sceleris, civitatem, & Sanctuarium dissipabit populus, cum duce venturo, & finis ejus vastitas & desolatio. Atqui manifestum est, Sanctuarium & templum de quo Angelus loquebatur, jampridem fuisse dissipatum, scilicet post Jesu Christi necem, ejusque desolationem ac dissipationem, per multa sæcula adhuc durare: Necesse est ergo, quod jampridem factum sit scelus, cujus ultio & pœna prædicta ab Angelo est executioni madata; At scelus illud ex Prophetia, est occisio Christi, ejusque à suo populo abjectio: Ergo jam à pluribus sæculis occisus est, & à populo suo rejectus Messias, in veteri testamento promissus.

Confirmatur: De Messia dicitur Aggæi 2. *Veniet desideratus cunctis gentibus, & implebo domum istam* (templum scilicet Jerosolymitanum) *gloriâ.* Ergo cum à tam longo tempore, illud templum penitus eversum sit (à tempore scilicet Titi & Vespasiani) non potest jam amplius expectari Christus, qui templum illud impleturus sit gloriâ, sed supponi debet quod tempore sui adventus & nativitatis, tale templum extiterit, & nondum eversum ac dissipatum fuerit.

Addo quod ibidem Propheta subdit: *Magna erit gloria domus istius novissima, plusquam prima.* Quod cum non possit intelligi de majori gloria, ratione ædificiorum, lignorum, vasorum; vel etiam gloriæ, quæ in dedicatione primi templi replevit templum, ut habetur 3. Regum 8. & 2. Paralip. 7. in his enim primum templum, novissimum incomparabiliter superavit, erit intelligendum de alia gloria, quæ alia non est quàm præ-

sencia Christi, qui in novissimo templo sæpè docuit & prædicavit.

Plura alia argumenta moralia, ad probandum Christum esse verum Deum, verumque Messiam à Deo promissum, adduximus in Tractatu de fide, in digressionem de signis credibilitatis fidei nostræ, quæ ibidem videri poterunt.

DISPUTATIO II.

De possibilitate Incarnationis.

Quamvis D. Thomas, relicta questione de possibilitate hujus mysterij, statim agat de ejus convenientia, idque rationaliter: Tum quia nulla scientia probat, saltem ex necessitate, sed supponit suum objectum esse possibile: Tum etiam, quia cum in convenientia includatur possibilitas, sicut superius in inferiori, demonstrata convenientia Incarnationis, ejus possibilitas sufficienter ostenditur. Quia tamen Commentatores à possibilitate Tractatum istum incipiunt, nec parùm difficile est argumentis adversus eam fieri solitis satisfacere, ut demus aliquid consuetudini, & argumenta illa diluamus, agimus de possibilitate Incarnationis, priusquam de ejus convenientia & necessitate disseramus: nihil verò dicemus de ejus existentia, cum illa sufficienter constet ex dictis art. 3. disputationis præcedentis, ubi Messiam jam venisse, subindeque Incarnationis mysterium de facto completum & perfectum esse, ostendimus.

ARTICVLVS PRIMVS.

Utrum Incarnatio sit possibilis?

Cum mysterium Incarnationis sit planè supernaturale, nullumque habeat in rebus naturalibus vestigium, aut medium quo possit convinci, ejus possibilitas ratione naturali demonstrari nequit, sed tantùm probabiliter suaderi, tum ratione probabili, tum solutione argumentorum, quæ ejus impossibilitatem videntur ostendere, unde utrūque hic breviter præstandum erit.

§. I.

Ratione probabili possibilitatis Incarnationis, suaderetur.

Hanc rationem insinuat Archangelus Gabriel Luca 1. cum Beatam Virginem alloquens, eamque de hujus mysterij possibilitate instruens, dixit, *Non erit impossibile apud Deum omne verbum*: Illis enim verbis declaravit, omne illud esse Deo possibile, quod intellectu capi potest, ut non implicans contradictionem: Sed Deum incarnari, sive fieri hominem, ac assumere ad suam substantiam naturam creatam, nullam implicat contradictionem: Quæro enim unde illa proveniat? vel ex parte substantiæ divinæ, ad quam fit assumptio, vel ex parte naturæ creatæ ad eam assumptæ? Non primum, siquidem cum substantia divina sit infinita, subindeque eminenter contineat omnem perfectionem substantiæ creatæ, potest, sedus imperfectionibus, effectum illius supplere, atque adeo terminare naturam, quam terminaret substantia creata, si adesset: sicut ex eo quod Deus in ratione primæ

causa, contineat eminenter omnem perfectionem causæ secundæ, potest absque ulla imperfectione efficere quod illa efficit. Neque etiam secundum, etenim cum natura humana realiter distinguatur à sua substantia, sitque illa prior, quia est ejus subjectum, & prius non dependeat à posteriori, potest divinitus ab ea separari, & consequenter ad divinam substantiam assumi: Ergo incarnatio possibilis est.

Dices primò: Essentia Divina continet eminenter omnem perfectionem humanitatis, animæ, intellectus, ac luminis gloriæ, nec tamen propterea potest supplere formaliter vices talium rerum, ut communiter docent Theologi: Ergo ex eo quod nulla sit perfectio in substantia creata, quam non contineat eminenter divina, non rectè concludimus, quod non implicet substantiam divinam terminare naturam creatam, substantiæ ejus vicem supplendo.

Sed negatur consequentia & paritas, quia omnia illa quæ ibi recensentur, ita involvunt imperfectionem, ut non possint ab ea abfolvi & præscindi: nam habere rationem naturæ potentialis, actuabilis per substantiam, existentiam, & operationem, potentiam, & habitum, ex proprio conceptu maximam importat imperfectionem ab illis inseparabilem & impræscindibilem: terminare verò naturam creatam, ac supplere vices substantiæ ejus, nullam dicit imperfectionem potentialitatis vel informationis in suo conceptu, à qua non possit abfolvi & præscindi, ut ex solutione argumentorum patebit.

Dices secundò: Licet substantia divina sit infinita, habet tamen actum seu terminationem sibi adequatam, nempe terminationem naturæ divinæ, quæ est simpliciter infinita: Ergo sicut paternitas divina, licet infinita, non potest alius esse aut dici pater, quia habet terminum seu filium sibi correspondentem, infinitum; ita nec etiam divina substantia, poterit alienam naturam terminare, ob suam infinitatem.

Sed contra, Licet nulla res possit se extendere ultra actum vel terminum sibi adequatum absolute, potest tamen se extendere ultra actum vel terminum sibi adequatum, primum. Exemplum est in divina scientia & potentia, quæ propter suam infinitatem non possunt habere pro objecto sibi adequato primario, nisi Deum, & tamen ad creaturas secundario se extendunt; Deus enim per suam infinitam scientiam se & creaturas comprehendit, & per intellectum, qui est in Patre potentia generativa Verbi ad intra, producit ad extra creaturas. Nec valet exemplum de paternitate divina, licet enim paternitas divina nulla alia persona divina, quam prima, possit esse aut denominari pater, eò quod denominationes quæ oriuntur à relationibus communicari nequeant, non communicato fundamento; fundamentum autem divinæ paternitatis, activa scilicet Verbi Divini generatio, nulli alteri personæ divinæ quam primæ competere possit; nihilominus paternitas divina communicari potest ad extra, sicut communicatur ipsa filiatio; cum non minus Pater quam Filius possit humanam assumere naturam; ac proinde sicut Filius communicando suam substantiam, communicat filiationem divinam; ita & Pater communicando suam hypostasim, suam etiam paternitatem, & Patris denominationem communicaret; nam homo ille à prima persona assumptus, non esset Filius, aut Spiritus Sanctus: Ergo esset Pater æternus.

Dices